

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۸۸۳۲

چاپ اول

۱۳۹۳

INSO
18832
1st. Edition
2014

پست - خدمت پست مطبوع

Post- Postal Printed Paper Service

ICS:03 .240

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«پست - خدمت پست مطبوع»

سمت و / یا نمایندگی

مدیر گروه قوانین و مقررات ارتباطات و فناوری اطلاعات، پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات

رئیس:

پازری، محسن
(کارشناس ارشد مهندسی فناوری اطلاعات)

دبیر:

پژوهشگر گروه قوانین و مقررات ارتباطات و فناوری اطلاعات، پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات

خاری، حمیدرضا

(کارشناس ارشد مهندسی فناوری اطلاعات)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

رئیس اداره نظارت بر مقررات پستی اداره کل مهندسی عملیات شرکت پست جمهوری اسلامی ایران

آچاک، صالح

(کارشناس ارشد مدیریت تکنولوژی)

معاون دفتر بازاریابی و بررسی‌های اقتصادی شرکت پست جمهوری اسلامی ایران

احمدی، محمد

(کارشناس ارشد علوم ارتباطات)

نماینده سازمان ملی استاندارد ایران

پاکیزه‌وند، حاجیه

(کارشناس بیولوژی)

همکار پروژه تهیه و تدوین استانداردهای خدمات پستی

جعفرطیاری، منصور

(کارشناس زبان و ادبیات انگلیسی)

مدرس دانشکده علمی کاربردی پست

حسین‌آبادی، مسعود

(کارشناس ارشد مدیریت صنعتی)

نماینده شرکت پست جمهوری اسلامی ایران

حی‌شاد، شهرام

(کارشناس امور پستی)

رئیس گروه هماهنگی و تعاملات اپراتورهای سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

رضایی، عبدالعظیم

(کارشناس جغرافیا برنامه‌ریزی ناحیه‌ای)

مشاور پستی پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات

زارعی‌فرد، کریم

(کارشناس ارشد مدیریت)

مشاور مدیرعامل و مدیرکل دفتر بازرسی و
ارزیابی عملکرد شرکت مخابرات ایران

صابری‌وند، نادر
(کارشناس ارشد مدیریت)

پژوهشگر گروه قوانین و مقررات ارتباطات و
فناوری اطلاعات، پژوهشگاه ارتباطات و
فناوری اطلاعات

عبادی ابوذر، زهرا
(کارشناس نرم‌افزار کامپیوتر)

نماینده اداره کل استاندارد و تایید نمونه
سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

عروجی، سید مهدی
(کارشناس ارشد مدیریت فناوری اطلاعات)

پژوهشگر گروه قوانین و مقررات ارتباطات و
فناوری اطلاعات، پژوهشگاه ارتباطات و
فناوری اطلاعات

غدیری، سید مجید
(کارشناس فیزیک)

کارشناس استاندارد

قاضوی، سیدمحمد
(کارشناس ارشد مدیریت صنایع)

رئیس گروه هماهنگی و نظارت بر خدمات
عمومی اجباری فاوا (USO)

قره‌داغی، یدا...
(کارشناس ارشد مدیریت تحقیق در عملیات)

کارشناس ارشد صنعت مخابرات

محسن‌زاده، علی‌اکبر
(کارشناس ارشد مخابرات)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
	آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران
ب	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
و	پیش گفتار
ح	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ الزامات فرآیندی خدمت
۶	۴-۱ الزامهای فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی
۶	۴-۲ قبول و جمع آوری
۶	۴-۲-۱ شرایط قبول مطبوعات (اوراق چاپ شده)
۷	۴-۲-۲ ممنوعات پستی
۷	۴-۲-۳ مشخصات فیزیکی مرسوله‌ها
۷	۴-۲-۴ لفاف‌بندی
۸	۴-۲-۵ نحوه نگارش نشانی
۹	۴-۲-۶ نشانه‌گذاری عملیات پستی
۹	۴-۲-۷ قبض رسید برای مطبوعات ثبتی
۹	۴-۳ رهسپاری و حمل و نقل
۹	۴-۴ توزیع
۱۰	۵ الزامات خدمت در ارتباط با مشتری
۱۰	۵-۱ الزامهای فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی
۱۰	۵-۲ خدمات تکمیلی
۱۰	۵-۳ کرایه پستی خدمت مطبوعات پستی
۱۱	۶ خدمات مشتریان
۱۱	۶-۱ الزامهای فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی
۱۲	پیوست الف (اطلاعاتی) کتاب‌نامه

پیش گفتار

استاندارد «پست- خدمت پست مطبوع» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی تهیه و تدوین شده و در دویست و دهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۱۳۹۳/۸/۲۴ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارایه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- ۱ اتحادیه پستی جهانی. آیین‌نامه پست‌نامه‌ها. ترجمه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل پست بین‌الملل. تهران: ۱۳۹۲
- ۲ شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل مهندسی عملیات پستی. دستورالعمل قبول و ارسال مطبوعات. تهران: ۱۳۸۲.
- ۳ سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. موافقتنامه پروانه ارایه خدمات پستی. تهران: ۱۳۸۹/۷/۱۷.
- ۴ شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اساسنامه شرکت پست. مصوب ۱۳۶۶/۸/۳ مجلس شورای اسلامی.
- ۵ مرکز آموزش علمی کاربردی پست. کد پستی- کدگذاری و نقشه‌های کد پستی و به هنگام سازی و ورود اطلاعات. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- ۶ مرکز آموزش علمی کاربردی پست. قبول در پست. چاپ اول. تهران: گسترش علوم پایه، ۱۳۸۶.
- ۷ مرکز آموزش علمی کاربردی پست. مقررات و فرآیند آماده‌سازی مرسوله‌های پستی. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- ۸ مرکز آموزش علمی کاربردی پست. مقررات و فرآیند رهسپاری مرسوله‌های پستی. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- ۹ مرکز آموزش علمی کاربردی پست. مقررات و فرآیند توزیع مرسوله‌های پستی. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- ۱۰ معاونت حقوقی، پشتیبانی و مجلس وزارت پست و تلگراف و تلفن [سابق]. مجموعه قوانین و مقررات وزارت پست و تلگراف و تلفن و شرکت‌های وابسته تا سال ۱۳۷۸. تهران: تابستان ۱۳۸۸.

11 Universal Postal Union. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013

مقدمه

به منظور ایجاد تسهیلات در توزیع نشریات دوره‌ای، کتب، روزنامه‌ها و سایر موارد مشابه در راستای ارتقای سطح فرهنگی و اجتماعی جامعه، «خدمت پست مطبوع» که جزء مجموعه پست‌نامه‌ها می‌باشد؛ دائر گردیده و برای آن بر اساس احکام اتحادیه پستی جهانی در سراسر دنیا نرخ مخففه‌ای پیش‌بینی شده است. در این استاندارد به ویژگی‌های این خدمت پرداخته می‌شود.

پست - خدمت پست مطبوع

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی‌های خدمات پست مطبوع^۱ پستی در رابطه با نحوه قبول، ارسال، و توزیع مرسولات خدمت به مشتریان می‌باشد. این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف- مرسوله‌های شامل: کتاب، روزنامه، نشریات دوره‌ای، مجلات و جزوات دانشجویی به مقاصد داخله و خارجه به صورت عادی، ثبتی؛

ب- مرسوله‌های ثبتی ویژه نابینایان که از نظر نرخ مانند مطبوعات پستی می‌باشد؛

پ- مرسوله‌های شامل اوراق کار چاپی که از نظر نرخ، مشابه مطبوعات پستی بوده و به صورت عادی و یا ثبتی قابل ارسال می‌باشند؛

ت- مشتریان و کاروران^۲ پستی.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی آن‌ها مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

- ۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۴۶۸۹: سال ۱۳۹۱، اطلاعات و مستندسازی- رهنمودهایی برای مراجع کتاب شناختی و استناد به منابع اطلاعاتی
- ۲-۲ اتحادیه پستی جهانی. آیین‌نامه پست‌نامه‌ها. ترجمه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل پست بین‌الملل. تهران: ۱۳۹۱
- ۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۶۳: سال ۱۳۹۳، پاکت‌های پستی- ویژگی‌ها و روش‌های آزمون
- ۴-۲ سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. مصوبات پستی کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات.
- ۵-۲ شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل مهندسی عملیات پستی. استاندارد لفاف مرسوله‌های پستی (آیین‌نامه G-009). تهران: ۱۳۸۴

1- Printed Paper Service

2 - Operator

۶-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۵-۸: سال ۱۳۸۸، پست - دپش‌های پستی
۷-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۶-۱۰: سال ۱۳۸۸، پست - شناسایی اقلام پستی - قسمت
A: ساختارهای شناسایی کننده و اصول کدگذاری

۸-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۵-۱۱: سال ۱۳۸۸، پست - روی‌دادهای رهگیری اقلام
۹-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۳-۳۲: سال ۱۳۸۸، پست - محموله‌های پستی
۱۰-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۴-۴۲: سال ۱۳۸۸، پست - اجزاء و قالب‌های بین‌المللی
نشانی پستی

۱۱-۲ استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو، اس ۱-۴۵: سال ۱۳۸۸، پست - نمایش قابل خواندن داده‌ها به
وسیله انسان و خوانشگر نوری شاخصه (OCR) بر روی اقلام پستی، بر چسب‌ها و فرم‌ها

- 2-12 Universal Postal Union. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013
- 2-13 UPU Technical Standards, S8-5: 1997, Postal dispatches
- 2-14 UPU Technical Standards, S10a-6: 2005, Identification of postal items- Part A: Identifier structures and encoding principles
- 2-15 UPU Technical Standards, S11-5: 1997, Item tracking events
- 2-16 UPU Technical Standards, S32-3: 2001, Postal consignments
- 2-17 UPU Technical Standards, S42-4: 2004, International postal address components and templates
- 2-18 UPU Technical Standards, S45-1: 2005, OCR and Human readable representation of data on postal items, labels and forms

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد علاوه بر اصطلاحات و تعاریف تعیین شده در استانداردهای ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ و شماره ۱۸۸۲۱: سال ۱۳۹۳ اصطلاحات و تعاریف زیر نیز به کار می‌رود:

۱-۳

تخفیف کرایه پستی (نرخ مخففه)

میزان مبلغی است که بر اساس مصوبه مراجع ذیصلاح^۱ می‌توان از کرایه پستی کسر و به عنوان تخفیف، اعمال حساب نمود. این میزان به دو صورت درصد و یا مبلغ مشخص، از کرایه پستی کسر می‌گردد.

۲-۳

توزیع^۲

آخرین مرحله از فرایند عملیات پستی است که طی آن مرسوله‌ها، در نشانی گیرندگان توزیع می‌شود. یادآوری - توزیع می‌تواند از طریق صندوق‌های شخصی و باجه‌های پستی (رستانت و معطله) نیز انجام شود.

---

۱ - در حال حاضر مرجع مورد نظر، کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات است.

۳-۳

حق برداشت ویژه (SDR)^۱

یک نوع واحد پولی قراردادی است که توسط صندوق بین‌المللی پول تعیین شده است و جهت تسویه حساب مالی بین کاروران پستی در سطح بین‌الملل کاربرد دارد.

۴-۳

خدمت پست‌نامه‌های ثبتی

خدمتی است که در فرایند قبول، به متقاضی دریافت خدمت، رسید داده می‌شود و در مراحل انجام فرایندهای عملیاتی مربوط، شماره مرسوله براساس نظام‌های موجود، ثبت و مسیر طی شده و سرنوشت آن قابل ردیابی و پیگیری بوده و در فرایند توزیع نیز از گیرنده رسید دریافت می‌شود.

۵-۳

خدمت پست‌نامه‌های عادی

خدمتی است که در فرآیند قبول مرسوله، به متقاضی دریافت خدمت، رسید داده نمی‌شود و کلیه فرآیندهای عملیاتی آن (به جز موارد دپش‌بندی)، بدون ثبت انجام شده و در زمان توزیع مرسوله از گیرنده رسید دریافت نمی‌شود.

۶-۳

خدمت تکمیلی

خدمتی است که جزء خدمات اصلی (پایه)^۲ پستی نبوده بلکه به منظور افزودن ویژگی/ویژگی‌هایی به خدمات مذکور الحاق می‌شوند.

۷-۳

فرستنده^۳

شخص حقیقی و یا نماینده شخص حقوقی است که مرسوله خود را جهت ارسال برای گیرنده، به پست می‌سپارد.

1- Special Drawing Right
2- Basic services
3- Sender

۸-۳

قانون (قوانین) مطبوعات

قانون (قوانین) مصوب مجلس شورای اسلامی در خصوص مطبوعات که توسط دستگاه‌های ذیربط اجرایی، اعمال و اجرا می‌شود.

۹-۳

کرایه پستی^۱

کلیه هزینه‌های اخذ شده از بابت آرایه خدمات پستی است.

یادآوری - جدول کرایه انواع مرسوله‌ها و خدمات پستی در رده‌های وزنی و مقاصد مختلف تحت عنوان نرخ‌نامه پستی، توسط مراجع ذیصلاح^۲ تصویب می‌شود.

۱۰-۳

گیرنده^۳

شخص حقیقی و یا نماینده شخص حقوقی است که دریافت کننده نهائی مرسوله بوده و مرسوله در نشانی یا صندوق شخصی وی یا در باجه تعیین شده (در پست رستانت)^۴، به وی تحویل می‌شود.

یادآوری - در خصوص ارسال و توزیع فایل‌های الکترونیکی، نشانی گیرنده، نشانی الکترونیکی یا شماره تلفن همراه وی می‌باشد.

۱۱-۳

مرسوله برگشتی^۵

مرسوله‌ای که به هر دلیلی امکان توزیع آن در نشانی درج شده بر روی مرسوله میسر نمی‌باشد و به مبدا یا نشانی جدید عودت یا ارسال می‌شود.

۱۲-۳

مرسوله‌های پست‌نامه‌ها^۶

مرسوله‌های پست‌نامه‌ها عبارتند از:

1- Postage

۲- در حال حاضر مرجع مورد نظر، کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات است.

3- Addressee

4- Poste Restante

5- Return mail

6 - Letter-post items

- الف - نامه:** پاکت در بسته و یا فایلی که حاوی مکتوبات شخصی، اسناد و مدارک اعم از نوشته‌های چاپی، دست نوشته و یا الکترونیکی باشد. بیشینه وزن نامه ۲ کیلوگرم می‌باشد.
- ب- کارت پستی (کارت پستال):** کارتی که حاوی نقش یا تصاویر چاپی بوده و روی دیگر آن محلی برای درج نشانی و پیام فرستنده و الصاق تمبر تعیین شده است.
- پ- مطبوع:** نوشته‌هایی که جنبه شخصی نداشته باشند نظیر کتاب، مجله، روزنامه و نشریات دوره‌ای که دارای دوره تناوب و تاریخ انتشار و همچنین شماره مسلسل باشند. بیشینه وزن مطبوع ۲ کیلوگرم می‌باشد.
- ت- بسته‌های کوچک:** بسته‌هایی که عموماً حاوی اشیاء غیر تجاری نظیر نمونه کالا و سوغات با بیشینه وزن ۲ کیلوگرم می‌باشند.
- ث- نوشته‌های ویژه روشندان (نابینایان):** مرسوله‌های با وزن بیشینه ۷ کیلوگرم حاوی مطبوعات و نوشته‌هایی که با خط مخصوص نابینایان (بریل) تهیه شده باشد.
- ج- کیسه‌های مخصوص (کیسه MI):** کیسه‌هایی حاوی روزنامه‌ها، نشریات دوره‌ای، کتب و اسناد چاپ شده مشابه، به نشانی یک گیرنده و یک مقصد واحد، با وزن بیشینه ۳۰ کیلوگرم^۱

۱۳-۳

نشانی پستی

اطلاعاتی که نشان دهنده محل استقرار فرستنده یا گیرنده می‌باشد که بر اساس استانداردهای پستی روی لفاف درج شده و مرسوله‌ها حسب مورد، در آن محل توزیع یا به آن محل برگشت داده می‌شوند.

یادآوری ۱- نشانی پستی در ایران شامل اجزاء معینی مانند: نام یا عنوان گیرنده، نام کشور، استان، شهر (شهرستان)، روستا، خیابان، کوچه، پلاک و کدپستی ده رقمی می‌باشد. نشانی پستی همچنین می‌تواند در قالب نام یا عنوان گیرنده و یک شماره «صندوق پستی شخصی» خلاصه شود.

یادآوری ۲- نشانی پستی گیرنده مرسوله پست رستانت شامل نام و نام خانوادگی فرد بطور کامل و نام کشور، شهر و دفتر پست رستانت می‌باشد.

یادآوری ۳- در خصوص ارسال و توزیع فایل‌های الکترونیکی، نشانی گیرنده، نشانی الکترونیکی یا شماره تلفن همراه وی می‌باشد.

یادآوری ۴- در خصوص نشانی بین‌الملل به استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ مراجعه شود.

۱- کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات. مصوبه جلسه شماره ۱۴۸، ۱۳۹۱/۶/۱۹.

۴ الزامات فرآیندی خدمت

در این بند، ویژگی‌ها و مشخصات کلیدی لازم‌الاجرا برای تحقق خدمت مطبوعات پستی، از ابتدای مرحله قبول تا انتهای مرحله توزیع، بیان می‌شود.

۱-۴ الزام‌های فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی

با توجه به این‌که خدمت مطبوعات پستی در خصوص مرسوله‌های پست‌نامه‌های عادی و مرسوله‌های پست‌نامه‌های ثبتی قابل ارایه می‌باشد لذا کلیه الزامات فرآیندی خدمت به‌جز مواردی که در بندهای ۴-۲ الی ۴-۴ این استاندارد مطرح شده است، برحسب نوع مرسوله و نوع خدمت اصلی، باید مطابق بند ۵ یکی از استانداردهای ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ و شماره ۱۸۸۲۱: سال ۱۳۹۳ باشد.

۲-۴ قبول و جمع‌آوری

۱-۲-۴ شرایط قبول مطبوعات (اوراق چاپ شده)

۱-۱-۲-۴ تکثیر روی کاغذ، مقوا یا سایر مواد رایج در چاپ از طریق فرآیند مورد تأیید کشور عضو یا کارور منتخب مبدأ که در چند نسخه تهیه شده است، را می‌توان به عنوان مطبوعات ارسال کرد.

۲-۱-۲-۴ مطبوعاتی که با شرایط عمومی قابل اعمال برای آن‌ها و کارت پستال‌ها مطابقت دارند، حتی اگر دارای عبارت "Carte postale" "Post Card" «کارت پستال» یا معادل آن به زبان دیگر باشند، به صورت باز و با نرخ مطبوعات پذیرفته می‌شوند.

۳-۱-۲-۴ ضمیمه کردن یک کارت، پاکت یا لفاف حاوی نشانی چاپ شده فرستنده مرسوله یا نماینده وی در کشور پست‌کننده مطبوعات یا کشور مقصد مرسوله اصلی، به تمام مطبوعات مجاز است. در برگشت می‌توان از تمبرهای پستی یا نقوش پیش پرداخت کشور مقصد مرسوله اصلی برای پیش‌پرداخت ضرائب استفاده کرد.

۴-۱-۲-۴ کارور منتخب مبدأ می‌تواند ضرائب یا حاشیه‌نوشته‌ها را بر اساس مقررات داخلی‌اش، مجاز بداند. ۵-۱-۲-۴ ضمیمه کردن برچسب، نوار آدرس‌دار یا پاکت دارای نشانی چاپ شده فرستنده در کشور مبدأ و یا در کشور مقصد به منظور استفاده برای پست کردن مجدد این نوع مطبوعات، مجاز است.

۶-۱-۲-۴ در صورتی که مطبوعات به تعداد زیاد به صورت سربسته به پست تحویل گردد باید با مجوز اداره پست مبدأ دارای شماره مجوز بر روی آنها باشد. شماره اجازه‌نامه در ذیل عبارت و یا کلمه «مطبوعات» مندرج بر روی آنها قید خواهد شد.

۷-۱-۲-۴ مطبوعات متعددی را می‌توان با هم در یک مرسوله واحد، به شرطی که دارای نام‌ها و نشانی‌های گیرندگان مختلف نباشند، ارسال کرد. کاروران پستی مبدأ می‌توانند مطبوعات ارسالی به این روش را به مطبوعات ارسالی از یک فرستنده واحد، محدود سازند.

۸-۱-۲-۴ ارسال چندین مطبوع در یک بسته‌بندی در صورتی که دارای گیرندگان مختلف نباشند مجاز می‌باشد.

۹-۱-۲-۴ مطبوعات به صورت عادی یا ثبتی یا قیمت اظهار شده پذیرفته می‌شوند.

۲-۲-۴ ممنوعات پستی

علاوه بر ممنوعات پستی مندرج در استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳، حسب قانون مطبوعات، رعایت بخشنامه‌های وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی در این خصوص الزامی است، لذا متصدیان کارور حتماً باید به صورت دقیق مطبوعات پستی را بررسی نمایند.

۱-۲-۲-۴ کتب ممنوع

۲-۲-۲-۴ استفاده از کتب برای ارسال ممنوعات پستی

۳-۲-۴ مشخصات فیزیکی مرسوله‌ها

۱-۳-۲-۴ محدودیت‌ها و شرایط وزنی مرسوله‌ها

۱-۱-۳-۲-۴ مطبوعات داخله و خارجه

۱-۱-۳-۲-۴ بیشینه وزن مطبوعات داخله باید تا ۲ کیلوگرم باشد. اما در صورتی که وزن یک مطبوع غیر قابل تفکیک بیش از ۲ کیلوگرم باشد (مثل یک کتاب) قبول مطبوع بیشینه تا ۵ کیلوگرم امکان‌پذیر است.

۲-۱-۳-۲-۴ مطبوعات داخله شامل بروشور و سایر مطبوعات از ۲ کیلوگرم به بالا، همچنین برای کتاب از ۵ کیلو به بالا باید به صورت کیسه M قبول و ارسال گردد.

۳-۱-۳-۲-۴ مطبوعاتی که کارور منتخب مبدأ اختیار قبول آن‌ها را دارد (مطبوعات خارجه)، می‌توانند تا ۵ کیلوگرم وزن داشته باشند.^۱ حد وزن مرسولات حاوی کتب یا جزوات را می‌توان با توافق دو کارور منتخب ذیربط تا ۱۰ کیلو گرم افزایش داد.

۴-۱-۳-۲-۴ مرسولات نابینایان (سکوگرام)^۲ تا وزن ۷ کیلوگرم قبول می‌شود.

۲-۳-۲-۴ محدودیت‌ها و شرایط ابعاد مرسوله‌ها

۱-۲-۳-۲-۴ هر یک از ابعاد سه گانه مطبوعات نباید از ۴۵ سانتیمتر تجاوز نماید.

۲-۲-۳-۲-۴ بسته‌های لوله‌ای شکل، از عرض ۱۰ سانتیمتر و طول ۷۵ سانتیمتر، نباید بیشتر باشد.

۴-۲-۴ لفاف‌بندی

۱-۴-۲-۴ لفاف‌بندی باید تابع استانداردهای لفاف‌های پستی باشد به نحوی که قابل بازبینی مجدد یا شفاف باشد.

۲-۴-۲-۴ مطبوعات مهروموم شده را می‌توان برای بررسی محتویات آنها باز کرد.^۳

1 - UPU. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013, Article RL 121.1.2.2

2 - Cécogrammes (Literature for the blind)

3 - Ibid, Article RL 124.4

۴-۲-۴-۳ قراردادن مطبوعات در داخل لفاف‌های پلاستیکی شفاف و بر اساس مقررات کشور مبدأ مجاز می‌باشد. در هر حال کاروران می‌توانند محتویات مطبوعات را به منظور تشخیص شرایط مربوطه بازدید نمایند.

۴-۲-۴-۴ مطبوعات باید طوری بسته‌بندی شوند که ضمن ایجاد امکان بررسی سریع و آسان، محتویات آنها به اندازه کافی محافظت شوند. این شرایط توسط کشور عضو یا کارور منتخب مبدأ تعیین می‌شود. ۴-۲-۴-۵ کاروران منتخب می‌توانند بنا به درخواست مشتریان، نسبت به صدور مجوز برای بستن مطبوعات انبوه پست شده، اقدام کنند. در این موارد، شماره مجوز باید در زیر عبارت "Imprimé" (Printed papers) (مطبوعات) یا "Imprimé à taxe reduite" (Reduced-rate printed papers) (مطبوعات با نرخ تخفیفی) درج شود.

۴-۲-۴-۶ کاروران منتخب مبدأ می‌توانند بستن تمام مطبوعات را بدون صدور مجوز، مجاز اعلام کنند، به شرطی که در خدمت داخلی آنها هیچ شرط ویژه‌ای برای این امر تعیین نشده باشد. ۴-۲-۴-۷ کیسه‌های شامل مطبوعات مورد استفاده برای یک گیرنده به یک نشانی باید بعد از تحویل محتویات به گیرنده‌ها پس گرفته و مطابق با مقررات فوق‌الذکر به کاروران منتخب کشورهایی که این کیسه‌ها به آنها تعلق دارند، برگشت داده شوند.^۱

۴-۲-۵ نحوه نگارش نشانی

۴-۲-۵-۱ نحوه نگارش نشانی باید حسب مورد شامل؛ نشانی کامل و یا شماره صندوق‌های شخصی و یا پست رستانت و یا واحدهای کارور پستی باشد.

۴-۲-۵-۲ برای بستن مطبوعات، نوشته‌های مخصوص نابینایان، روزنامه‌ها، مجلات و نشریات دوره‌ای می‌توان از نوار آدرس‌دار استفاده کرد. در این صورت درج نشانی‌ها به ویژه نشانی گیرنده و عملیات پستی بر روی نوار آدرس‌دار انجام می‌شود.^۲

۴-۲-۵-۳ نشانی گیرنده باید روی هر بسته مطبوعات موجود در یک کیسه مخصوص، درج و به همان گیرنده در همان نشانی ارسال شود.^۳

۴-۲-۵-۴ در مورد مطبوعات ثبتی خارجه، استثنائاً بعد از نام گیرنده می‌توان از عبارت "or occupant" ،^۴ یا معادل آن به زبان فرانسه یا به زبان مورد قبول در کشور مقصد برای تحویل به غیر از گیرنده استفاده کرد.^۵ مثال:

Monsieur
Pierre Sansonnens
Or occupant

1 - UPU. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013, Article RL 200.7

۲- شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل مهندسی عملیات پستی. *استاندارد لفاف مرسوله‌های پستی (آیین‌نامه G-009)*. تهران: ۱۳۸۴.

3 - UPU. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013, Article RL 124.7.2

۴- یا کسی که در این نشانی ساکن است.

5 - Ibid, Article RL 123.9

۴-۲-۶ نشانه‌گذاری عملیات پستی

۴-۲-۶-۱ برچسب‌ها

۴-۲-۶-۱-۱ مطبوعات باید در طرفی که نشانی درج می‌شود و حتی‌الامکان در گوشه بالای سمت راست، زیر نام فرستنده و نشانی با حروف پیرنگ، دارای عبارت "Imprimé" (Printed papers) (مطبوعات) یا rate "Imprimé à taxe reduite" (Reduced- printed papers) (مطبوعات با نرخ تخفیفی)، حسب مورد، یا معادل آنها به یک زبان شناخته شده در کشور مقصد باشند. این عبارات نشان می‌دهند که مرسوله‌های مذکور فقط حاوی مطبوعات هستند.

۴-۲-۶-۱-۲ مطبوعات باید بصورت سرباز تحویل پست گردیده و حتی‌المقدور در گوشه سمت چپ فوقانی در محلی نزدیک به درج نشانی دارای عنوان مشخص‌کننده مطبوع (IMPRIME) باشند. این کلمه باید به زبان فرانسه یا زبان شناخته شده در کشور مقصد درج گردد.

۴-۲-۶-۱-۳ چنانچه از لفاف پلاستیکی استفاده شود باید نشانه‌گذاری عملیات پستی بر روی مرسوله‌ها انجام شده و سپس مطبوع در داخل لفاف پلاستیکی قرار داده شود یا یک برچسب سفید روی لفاف چسبانده و نشانه‌ها روی آن اعمال گردد.

۴-۲-۷ قبض رسید برای مطبوعات ثبتي

۴-۲-۷-۱ قبض رسید مطبوعات ثبتي، باید بر اساس قبض متداول مرسولات ثبتي خدمت ارایه شود.
۴-۲-۷-۲ در این خدمت امکان ارائه تاییدیه تحویل (بصورت فیزیکی) باید وجود داشته باشد.

۴-۳ رهسپاری و حمل و نقل

۴-۳-۱ رهسپاری و حمل‌ونقل کیسه‌های حاوی مطبوعات به استثنای موارد ذیل مطابق استانداردهای پست‌نامه‌های عادی یا ثبتي می‌باشد:

۴-۳-۱-۱ سرکیسه مطبوعات عادی به رنگ آبی است.

۴-۳-۱-۲ در صورتی که در گلوگاه کیسه‌های M، اتیکت پستی الصاق شود، این نوع کیسه‌ها، جزء دپش محسوب می‌شوند؛ در غیر این صورت کیسه M، مشابه امانات خارج از کیسه، در گذرنامه ثبت می‌شود.

۴-۴ توزیع

توزیع مطبوعات پستی مطابق استانداردهای ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ و شماره ۱۸۸۲۱: سال ۱۳۹۳ می‌باشد.

۴-۴-۱ الف - استاندارد برگشت روزنامه‌های توزیع نشده به مبدا اجباری نیست، مگر اینکه فرستنده طی یادداشتی روی مرسوله به زبانی شناخته شده در کشور مقصد، برگشت آن را درخواست کرده باشد. اما در

ارتباط با تلاش مکرر برای توزیع یا پست انبوه، کاروران منتخب برای برگشت این مرسوله‌ها به فرستنده اقدام نموده یا وی را به‌طور مناسب مطلع می‌سازند. مطبوعات ثبتی و کتاب‌ها همیشه قابل برگشت هستند.^۱

۵ الزامات خدمت در ارتباط با مشتری

۱-۵ الزام‌های فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی

الزامات خدمت در ارتباط با مشتری بجز مواردی که در بندهای ۲-۵ و ۳-۵ این استاندارد مطرح شده است، برحسب نوع مرسوله و نوع خدمت اصلی، باید مطابق بند ۶ یکی از استانداردهای ملی شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ و شماره ۱۸۸۲۱: سال ۱۳۹۳ باشد.

۲-۵ خدمات تکمیلی

در خدمت مطبوعات، علاوه بر خدمت اصلی می‌توان خدمات تکمیلی ذیل را نیز ارائه نمود:

۱-۲-۵ گواهی تحویل

۲-۲-۵ توزیع با اولویت (اکسپرس)

۳-۲-۵ بیمه با ارزش اظهارشده

۴-۲-۵ تحویل به شخص گیرنده

۵-۲-۵ موارد خارج از استاندارد

۶-۲-۵ پرداخت کرایه در مقصد

۷-۲-۵ توزیع در نشانی دوم

۸-۲-۵ توزیع در زمان خاص

یادآوری- علاوه بر این موارد، خدمت جداگانه‌ای تحت عنوان اشتراک روزنامه وجود دارد که در آن، روزنامه‌ای که در روز انتشار حتی‌الامکان همزمان با ارائه آن در کیوسک‌ها به نشانی مشترکین توسط پست توزیع می‌شود، جزء مرسوله‌های مطبوع تلقی نمی‌شود بلکه مشمول این خدمت می‌شود.

۳-۵ کرایه پستی خدمت پست مطبوع

۱-۱-۳-۵ کرایه پستی خدمت پست مطبوع، مطابق نرخ‌نامه پستی، توسط مراجع ذیصلاح^۲ مصوب می‌شود. در مورد کیسه M خارج، کمینه احتساب نرخ، ۵ کیلوگرم می‌باشد (کیسه کمتر از ۵ کیلوگرم بر مبنای ۵ کیلوگرم محاسبه می‌شوند).

1- UPU. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013, Article RL 147.6.3

۲- در حال حاضر مرجع مورد نظر، کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات است.

۵-۳-۱-۲ کلیه مطبوعات نابینایان تا سقف ۷ کیلوگرم در صورت ارسال از طریق خدمت عادی باید از پرداخت کرایه پستی به استثناء اضافه نرخ هوایی معاف باشند به شرطی که از موسسه نابینایان به نابینا یا از نابینا به موسسه مربوطه ارسال شود.

۶ خدمات مشتریان

۶-۱ الزام‌های فرآیندهای مربوط به خدمات اصلی

با توجه به این‌که خدمت پست مطبوع در خصوص مرسوله‌های پست‌نامه‌های عادی و مرسوله‌های پست‌نامه‌های ثبتی قابل ارائه می‌باشد لذا کلیه خدمات مشتریان برحسب نوع مرسوله و نوع خدمت اصلی، باید مطابق بند ۷ یکی از دو استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۸۲۰: سال ۱۳۹۳ و شماره ۱۸۸۲۱: سال ۱۳۹۳ باشد.

پیوست الف
(اطلاعاتی)
کتابنامه

- [۱] اتحادیه پستی جهانی. *آیین نامه پست نامه ها*. ترجمه شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل پست بین الملل. تهران: ۱۳۹۱
- [۲] شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل مهندسی عملیات پستی. *دستورالعمل قبول و ارسال مطبوعات*. تهران: ۱۳۸۲.
- [۳] شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. اداره کل مهندسی عملیات پستی. *استاندارد لفاف مرسوله های پستی (آیین نامه G-009)*. تهران: ۱۳۸۴
- [۴] استاندارد ملی ایران شماره ۱۴۶۸۹: سال ۱۳۹۱، اطلاعات و مستندسازی - رهنمودهایی برای مراجع کتاب شناختی و استناد به منابع اطلاعاتی
- [۵] سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. *موافقتنامه پروانه ارایه خدمات پستی*. تهران: ۱۳۸۹/۷/۱۷.
- [۶] شرکت پست جمهوری اسلامی ایران. *اساسنامه شرکت پست*. مصوب ۱۳۶۶/۸/۳ مجلس شورای اسلامی.
- [۷] مرکز آموزش علمی کاربردی پست. *کد پستی - کدگذاری و نقشه های کد پستی و به هنگام سازی و ورود اطلاعات*. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- [۸] مرکز آموزش علمی کاربردی پست. *قبول در پست*. چاپ اول. تهران: گسترش علوم پایه، ۱۳۸۶.
- [۹] مرکز آموزش علمی کاربردی پست. *مقررات و فرآیند آماده سازی مرسوله های پستی*. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- [۱۰] مرکز آموزش علمی کاربردی پست. *مقررات و فرآیند رهسپاری مرسوله های پستی*. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- [۱۱] مرکز آموزش علمی کاربردی پست. *مقررات و فرآیند توزیع مرسوله های پستی*. چاپ اول. تهران: دیبایه، ۱۳۸۹.
- [۱۲] معاونت حقوقی، پشتیبانی و مجلس وزارت پست و تلگراف و تلفن [سابق]. *مجموعه قوانین و مقررات وزارت پست و تلگراف و تلفن و شرکت های وابسته تا سال ۱۳۷۸*. تهران: تابستان ۱۳۸۸.
- [۱۳] استاندارد ملی ایران شماره ..... : سال ۱۳۹۳، *پاکت های پستی - ویژگی ها و روش های آزمون*
- [۱۴] سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. *مصوبات پستی کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات*.
- [۱۵] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۵-۸: سال ۱۳۸۸، *پست - دپش های پستی*
- [۱۶] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۶-۱۰: سال ۱۳۸۸، *پست - شناسایی اقلام پستی - قسمت A: ساختارهای شناسایی کننده و اصول کدگذاری*
- [۱۷] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۵-۱۱: سال ۱۳۸۸، *پست - روی داده های رهگیری اقلام*

[۱۸] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۳-۳۲: سال ۱۳۸۸، پست - محموله‌های پستی
[۱۹] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۴-۴۲: سال ۱۳۸۸، پست - اجزاء و قالب‌های بین‌المللی
نشانی پستی

[۲۰] استاندارد ملی ایران - شماره یو پی یو اس ۱-۴۵: سال ۱۳۸۸، پست - نمایش قابل خواندن داده‌ها به
وسیله انسان و خوانشگر نوری شاخصه (OCR) بر روی اقلام پستی، بر چسب‌ها و فرم‌ها

[21] Universal Postal Union. *Letter Post Manual*. Berne: International Bureau of the Universal Postal Union, 2013

[22] UPU Technical Standards, S8-5: 1997, Postal dispatches

[23] UPU Technical Standards, S10a-6: 2005, Identification of postal items- Part A: Identifier structures and encoding principles

[24] UPU Technical Standards, S11-5: 1997, Item tracking events

[25] UPU Technical Standards, S32-3: 2001, Postal consignments

[26] UPU Technical Standards, S42-4: 2004, International postal address components and templates

[27] UPU Technical Standards, S45-1: 2005, OCR and Human readable representation of data on postal items, labels and forms